

A fost un uriaș privilegiu ca în timpurile studenției să îl întâlnesc pe Viehmänn. A priori era un fel de lumină, iar asta devenea și mai evident în comparație cu ceilalți. Cursurile lui erau pline de farmec, simțai pasiunea față de natură și față de cultură, față de oameni. Prezentațiile pe care le ținea la curs, cât în serile de club speo... proiecțiile de diapozitive... erau atât de pline de viață, atât de autentice, atât de frumoase încât atrăgeau studenți de la toate felurile de facultate, nu doar pe cei din domeniul științelor biologice, geologice sau geografice. Adică, Viehmänn a adus peșterile și natura în sufletul omului tânăr, a studentului, la un mod cumva universal. Îți poți imagina cum putea să fie facultatea, dacă ar fi fost mulți ca el?

Cred că studenții îl iubeau pentru că simțeau că el îi iubește, pe bune. Respect unidirecțional nu există, și Viehmänn știa foarte bine asta. În fiecare an a organizat zeci de ieșiri în teren, cu studenții și studentele în peșterile lui iubite; turele de 2-3 zile erau mai ales prin Apuseni, pe la Ghețarul Scărișoara, Ghețarul de la Vârtop, Peștera Vântului, Cetățile Ponorului, Huda lui Papară șamd, dar destul de frecvent și spre Munții Rodnei, pe la Peștera Tăușoare și Peștera Izvorul Izei; aproape totdeauna se organiza și revelion speo-studențesc spre exemplu în cătunul Ghețar sau la cabana de la Izbul/ Resurgența Izei. Cred că îți dai seama că explicațiile la fața locului, în adâncul peșterilor, despre perle de cavernă, despre draperii, stalactite, urși de cavernă, helictite, despre urma Omului de Vârtop, datări cu radionuclizi... despre viața Neanderthalienilor, hiene de peșteră și mii de chestiuni de acest gen, au avut o influență extraordinară asupra intelectului tinerilor naturaliști aflați în formare. Asta era studenția-adevărată, live, în teren, cu discuții deschise, minunate din toate punctele de vedere; și dacă te întorceai la Cluj, cu atât mai dramatic era să vezi ceva cretin/ cretină care predă agresiv niște cursuri seci și pline de date fără sens, mizerii multe care trebuiau memorate – și uitate – în crescătoria de papagali. Cu atât era mai mare contrastul... cu cât știai mai clar că se poate și altfel. Cred că foarte mulți oameni o viață întreagă nu vor uita să îi mulțumească lui „Pepi” Viehmänn că a făcut ca a lor etapă studențească să fie mai fericită, mai interesantă, mai umană... iar atracția față de cunoașterea naturalistică să nu fie nimicită definitiv. Ci să trăiască.

De ce îl iubeau și îl vor iubi întotdeauna cei care l-au cunoscut? Cum de a fost un universitar-model? Ce a putut să ne ofere... ce nu puteau alții? Un model de preocupare-intelectuală naturalist-științifică copilăros de pură, o relaționare umană cu Lumea, comunicare directă și foarte multă iubire față de oameni, o fericire de nezdruccinat prin faptul că

avea ocazia să facă ce îi place: să cerceteze, să scrie articole, să predea. Era cu 50 de ani mai experimentat decât noi, studenții, și era atât de tânăr! Veșnic cu noi dorințe, de a vizita încă o nouă peșteră recent descoperită, de a merge în ceva expediție nouă, de a citi azi o carte despre ceva subiect care îl făcea să simtă că viața este splendidă. Vraful de articole științifice despre picturile rupestre, despre ghețari subterani, despre modele de cristalizare. Un BMW metalizat, plin cu echipamente pentru peșteră, lămpi și cordeline, termos cu cafea, ceva brânză „mucegăită”... un aparat de fotografiat și o sticlă de vin roșu. Și jazz și trompete și Louis Armstrong și Duke Ellington și Ella Fitzgerald și peisajul splendid al Apusenilor. Și fericirea de a intra în cotloane nebănuite din interiorul munților, în lumi improbabile cu baldachine, coloane și geode pline cu cristale mai minunate decât îți puteai imagina... și fericirea la fel de mare de a ieși la suprafață și a revedea lumina, chiar dacă este reprezentată doar de licărire de stele.

Îți aduci aminte, când nu mai era loc în marele AZ – Amfiteatrul de Zoologie – de la Facultatea de Biologie; erau acolo nu doar biologii... ci de la medicină, de la litere, filosofie și de oriunde,... veneau Studenții să îl asculte pe Viehmänn. Pentru că Viehmänn era de-al lor, era tânăr și student la orice vârstă, și viu totdeauna, niciodată nu a murit pe traseu, nu a fost otrăvit de gaze toxice care ieșeau din eprubete în careva laborator. Nu a devenit o fosilă vie, așa cum erau aproape toți-ceilați universitari, inclusiv oameni mult mai tineri-pe-hârtie. Avea ce să arate în imaginile diapozitive fotografiate de el în nenumăratele locuri prin care a fost, și avea ce să le povestească. Fără ifose, fără pretențiozități, dar cu un umor fin și acid, cu un stil captivant. Nu se rezuma la aspecte strict-științifice, ci făcea referiri la Salvador Dali, jazz, Gaudi, aspecte din viața personală a lui Emil Racoviță, expediția polară cu Belgica șamd... conexiuni de toate felurile, bine integrate, spontane, ne-forțate, care dădeau expunerii o vivacitate extraordinară; simțai că este om ca tine, nu un robot; un astfel de discurs viu era la polul opus față de monotonia scolastică, formală și moartă, în care securiști incuți citeau cursuri monstruoase și banale și interminabile despre morfologia plantelor..., fete-bătrâne sau alți șarlatani-triști umpleau tablele cu înșiruiți de date seci despre fenomenul viului – perceput ca moarte a pasiunii. Îți dai seama că nu toți universitarii îl iubeau... că Viehmänn nu avea nevoie să facă lista cu prezența studenților la curs. Îți dai seama că exista și multă invidie din partea variatelor puturi-intelectuale, boșorogii-tineri, asistenți ce pupau moaște-universitare aflate în descompunere dar care încă ocupau catedrele... Sigur nu toți îl iubeau. Poate îți aduci aminte: păsările crescute în colivie au impresia că a zbura este o boală.

Viehmänn participa săptămânal la ședința unui club Rotary din Cluj, unde era membru; ce înseamnă asta, este greu spre imposibil de explicat celor care nu sunt rotarieni, și poate că este bine să fie așa. Pe lângă Rotary mai avea câteva apartenențe-sufletești, atmosfera din clădirea Institutului de Speologie, contactul cu studenții și studentele, casa de cultură, ideea de jazz,

Elveția, Apusenii. Îți dai seama că nu prea seamăna cu ceilalți. Studenții conștientizau poate că fiecare dintre noi are ocazia să tindă către modelul acesta de iluminare, de o abordare mai ludică a vieții și o comuniune cu subiectul nostru de interes (peșteri, studenți, jazz în cazul lui Pepi) sau de a merge pe direcția leprelor care se luptă între ele pentru a deține funcții & poziții. Făcând o comparație între 1. stilul destins și luminos de tipul lui Viehmänn, preocuparea autentică și dinamică de subiectul lui, capacitatea de a atrage alți oameni inteligenți în număr mare către cunoașterea peșterilor și a naturii la modul mai general, admirația lui față de cultură, iubirea lui față de studenți/ oameni... și 2. stilul crispat, colțuros, încremenit, bosumflat, îngâmfat și autosuficient, bătăran-agresiv sau pervers-agresiv al altor universitari securiști-obieliști veniți de niciunde și mergând către nicăieri... se simte o falie structurală. Cele două categorii aparțin unor lumi diferite, pe de o parte existând gândirea umanistă iluminată, iar pe de altă parte puroiul comunist și postcomunist. Îți dai seama că nu a fost ușor pentru un om de genul lui... să fie o specie rară în marasmul în care colcăie lumea științifică și învățământul superior al acestei perioade.

Foto: Ion Maris si Iosif Viehmänn la Sighet

AUTOR © dr. Peter Lengyel

SURSA:

[Peter Lengyel Blog](#)